

Werkgroepen voor referenten palliatieve cultuur in ROB/RVT

Samenvatting van de bijeenkomsten in het voorjaar van 2026

Het Brussels platform voor palliatieve zorg (Brusano) organiseert twee keer per jaar bijeenkomsten in de vijf zorgzones. De werkgroepen zijn bedoeld voor de referenten palliatieve cultuur in ROB/RVT in het Brussels Gewest.

De bijeenkomsten, waar wordt nagedacht over de begeleiding van mensen aan het einde van hun leven die in een instelling verblijven ...

- hebben als doel de referenten palliatieve cultuur in ROB/RVT als groep te ondersteunen bij de uitvoering van hun opdracht.
- zijn ook een plek waar organisaties uit hetzelfde gebied elkaar beter leren kennen.
- geven referenten de mogelijkheid om goede praktijken te delen en hun kennis uit te breiden.

De thema's waaraan wordt gewerkt, worden aan het einde van elke bijeenkomst door de deelnemers bepaald.

In april 2026 werden de bijeenkomsten in heel Brussel georganiseerd. Er waren een zestigtal professionals uit verschillende beroepen en praktijken aanwezig (zorgpersoneel, verpleegkundigen, paramedici, directiepersoneel, administratief personeel, animatoren, zorgkundigen, maatschappelijk werkers).

Door deel te nemen aan een werkgroep kan een instelling voldoen aan de voorwaarden voor erkenning door Iriscare, volgens art. 223. ("De voorziening sluit een overeenkomst met het samenwerkingsverband voor palliatieve zorg van het desbetreffende geografische gebied. De overeenkomst voorziet in ten minste een overlegvergadering per jaar.")

Overkoepelende analyse van de werkgroepen in de 5 zorgzones

Ondanks de verscheidenheid aan thema's die per zorgzone werden aangekaart, bleek uit de gesprekken **een aantal gemeenschappelijke bevindingen**:

- **de wens om bewoners en hun naasten zo goed mogelijk te begeleiden** in situaties rond het levenseinde, ook al hebben de professionals het gevoel dat ze niet altijd over de nodige middelen beschikken om met de complexiteit van de situaties om te gaan.
- **het belang van een multidisciplinaire aanpak** bij de begeleiding. Elke zorgverlener, ongeacht zijn of haar functie, draagt bij aan de levenskwaliteit van de bewoner en speelt een rol bij het in kaart brengen van behoeften, het luisteren naar het lijden en het ondersteunen van naasten.
- **de moeilijkheid om bepaalde, complexere aspecten van de begeleiding aan te pakken**, zoals lichamelijke pijn. Ook al hebben de teams veel tools om pijn te beoordelen, toch

voelen ze zich soms nog steeds niet goed toegerust om die dagelijks te gebruiken. En als het gaat om psychologisch, sociaal of spiritueel leed, voelen ze zich nog minder toegerust. Praten over aspecten als zingeving, geloof, angsten of emotionele ervaringen blijft moeilijk, zowel voor de bewoners als voor de hulpverleners.

- **de noodzaak om emoties te erkennen** die in de instellingen worden ervaren tijdens situaties rond het levenseinde en bij overlijden, door momenten van stilte, gesprekken of rituelen in te lassen. Zo worden ervaringen erkend en worden bewoners, naasten of personeelsleden ondersteund, aangezien iedereen er op zijn of haar eigen manier door wordt geraakt.
- **de behoefte aan regelmatige bijeenkomsten** om ideeën uit te wisselen, relevante informatie te delen en collectieve besluitvorming te ondersteunen.

Over het algemeen voelen de referenten palliatieve cultuur de behoefte om beter toegerust te worden in hun functie door middel van opleidingen, concrete tools, praktische richtlijnen en gespreksfora zoals deze werkgroepen. Ze hebben behoefte aan ruimtes waar goede praktijken worden uitgewisseld en waar ze hun vragen kunnen delen met andere professionals die met gelijkaardige situaties te maken hebben. Zulke bijeenkomsten helpen het isolement te doorbreken dat soms in de functie wordt ervaren en bevorderen geleidelijk de opbouw van een netwerk van referenten in heel Brussel.

Verslag van de bijeenkomst van de werkgroep voor referenten palliatieve cultuur in ROB/RVT in Zorgzone Zuid-Oost

9 april 2026

Hoe wordt omgegaan met het overlijden van bewoners in instellingen? Hoe wordt het overlijden bekendgemaakt? Welke plaats geef je aan afwezigen?

Nadat de deelnemers even stil stonden bij hoe we in onze samenleving in het algemeen tegen de dood aankijken, kwamen verschillende vragen aan bod: *Hoe wordt er in de instellingen van de deelnemers met de dood omgegaan? Wordt de dood zichtbaar gemaakt of juist onzichtbaar gemaakt? Hoe wordt het overlijden bekendgemaakt aan de andere bewoners, het personeel en de nabestaanden? Welke ruimte is er voor de emotionele kant van het overlijden, zowel bij de zorgverleners als bij de bewoners en hun naasten? Tot slot: wordt er na het overlijden, tijdens de rouwperiode, iets gedaan voor de bewoners, de naasten en de zorgverleners?*

Uit de gesprekken bleek dat er twee dimensies zijn bij het bekendmaken van het overlijden van een bewoner in een rusthuis.

Enerzijds is er de **emotionele kant**. Daarbij is het belangrijk om de emoties van het personeel en de bewoners te erkennen en te accepteren, zonder daarbij het professionele kader uit het oog te verliezen. Er werd een behoefte uitgesproken aan ruimte om te praten en steun te krijgen, ondanks wat weerstand hiertegen.

Aan de andere kant is er het **institutionele beheer**, dat gaat over de concrete manieren waarop het overlijden wordt bekendgemaakt (protocollen, uitgehangen berichten, mondelinge mededelingen, rituelen). De werkwijzen lopen uiteen en roepen vragen op over discretie, het respecteren van de wensen van de betrokkene en de manier waarop met de verschillende groepen wordt gecommuniceerd.

Daaruit bleek dat elke instelling haar eigen aanpak heeft bij het omgaan met sterfgevallen. In sommige gevallen wordt de dood onzichtbaar gemaakt, terwijl elders de herinnering aan de overledene levend wordt gehouden.

Iedereen is het echter eens over het belang van rituelen rond de dood en van momenten van bezinning, zodat er tijd is om stil te staan bij je eigen ervaringen, maar ook bij die van je collega's en de andere bewoners.

Save the date

Volgende bijeenkomst: **14 oktober 2026**

Thema: **Palliatieve Box: uitwisseling van praktijken rond een op maat gemaakte tool voor bewoners in palliatieve zorg.**

Zie de agendapagina → hier